

Kritik mot Kriminalvården, anstalten Saltvik, för det sätt på vilket en kriminalvårdare inom ramen för brottsofferslussverksamheten tagit kontakt med en anhörig till en intagen m.m.

Beslutet i korthet: En intagen i anstalten Saltvik har beviljats telefonsamtal med sin son. Anstaltens brottsofferslussverksamhet kontaktade sonens vårdnadshavare för att utreda hur hon upplevt de samtal som den intagne haft med sonen. I beslutet uttalas att en anstalt kan vidta två åtgärder om det finns anledning att ifrågasätta lämpligheten i att en intagen får ha fortsatt telefonkontakt med en minderårig. Anstalten kan *de/s* återkalla telefontillståndet, *de/s* göra en orosanmälan till socialnämnden. En anstalt bör däremot avhålla sig från att kontakta en anhörig och på det sättet försöka följa upp resultatet av de tillstånd som har beviljats. Genom en sådan åtgärd riskerar nämligen anstalten att överträda gränsen för Kriminalvårdens uppdrag och i stället ägna sig åt sådan verksamhet som faller inom socialtjänstens uppdrag. I Kriminalvårdens uppdrag ingår varken att utreda eventuella misstänkta missförhållanden i fråga om barn eller att ge brottsoffer stöd och hjälp.

Om en anstalt trots allt gör den typen av uppföljande kontroller, måste det ske på ett opartiskt sätt. I beslutet kritiserar anstalten Saltvik för att en kriminalvårdare i kontakten med den anhöriga gav uttryck för egna värderingar av de samtal som hade genomförts.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 20 juni 2013, anförde AA i huvudsak följande. Under vistelsen i anstalten Saltvik har han beviljats möjligheten att ringa bevakade telefonsamtal till sin son. Utan hans vetskap kontaktade klienthandläggaren BB den 27 oktober 2011 hans f.d. hustru. I ett e-postmeddelande till den f.d. hustrun gav BB uttryck för att han i samtal med sonen inte skulle ha sänt ut positiva signaler. Enligt BB skulle det bl.a. handla om att han försökte påverka sonen och att han skulle ha sagt saker som personalen upplevde som olustiga.

Dessa uppgifter förde hans f.d. hustru in i en vårdnadsprocess om sonen. I ett möte med CC och BB konfronterade han den senare för att ha tagit kontakt med hans f.d. hustru utan hans medgivande. Hon förnekade att så skulle ha skett. Han visade emellertid e-postmeddelandet för CC, som "beordrade" BB att kontakta hans f.d. hustrus advokat och "rätta till" det hela.

Eftersom BB:s uttalande hade betydelse för vårdnadsmålet, beslutade AA:s advokat att hon skulle kallas som vittne i målet. BB ville inte erkänna att hon hade gjort fel och lät honom förstå att eftersom hon är tjänsteman så kunde hon inte uttala sig om hans fall i domstol. Men hans advokat gav sig inte utan lyckades få BB att upprätta ett skriftligt dokument där hon ”erkände” att veckosamtalen alltid hade skötts utan anmärkning. Skadan var emellertid redan skedd, och de felaktiga uppgifterna har använts av hans f.d. hustru och hennes advokat, socialtjänsten samt sonens psykolog.

Till anmälan hade AA bifogat en kopia av två yttranden i ett vårdnadsmål, en anmälan enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), e-postmeddelande från BB till AA:s f.d. hustru och ett yttrande från BB till AA:s ombud i vårdnadsmålet.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, region Nord, genom regionchefen DD, följande.

Utredning

Kriminalvården har utrett ärendet genom kontroller i de klientadministrativa systemen (KLAS-A och KVR) och genom att underremittera ärendet till anstalten. Av yttrande från anstalten framkommer följande.

Bakgrund om tiden för brottsoffersluss

Klienthandläggaren BB arbetade under den period som anmälan avser, d.v.s. oktober 2011, som brottsofferslusshandläggare i brottsofferslussen på VO Saltvik. Brottsofferslussen upphörde den 21 februari 2012 av organisatoriska och resursmässiga skäl. Syftet med brottsofferslussens arbete inom Kriminalvården är att skydda (omsorg om) brottsoffer och förhindra återfall i brott. Utgångspunkten för VO Saltviks brottsofferslussarbete var den verksamhetsbeskrivning som upprättades i samband med att brottsofferslussen upprättades (andra verksamhetsställens verksamhetsbeskrivningar för brottsoffersluss användes vid upprättandet), utbildningar som anordnats centralt och de nätverk som bildats utifrån de frågeställningar som uppkommit i samband med utredning och handläggning av brottsofferslussärenden. Brottsofferslusshandläggarens roll var att informera den intagne om kriminalvårdens brottsofferslussarbete och förutsättningar för kontakt, utreda brottsoffret och dennes motiv och förmåga till kontakt och etablera en relation till brottsoffret. Vidare var uppgiften att bedöma förövarens inställning till offret och våldet, inhämta externa aktörers syn i ärendet och beakta aktuell riskbedömning av klienten. Brottsofferslusshandläggaren yttrade sig i ärenden såsom telefoni- och besöksärenden.

Någon tydlig vägledning i form av riktlinjer eller handbok fanns inte att förhålla sig till. Behoven av tydliga centrala direktiv hade efterfrågats av anstalten från införandet av brottsoffersluss till dess att den upphörde på VO Saltvik. En bok med vägledning om hur arbetet med sex- och relationsproblematik ska bedrivas har tagits fram av Kriminalvården och fanns att tillgå först i juni 2013. Handledning av ärenden har erbjudits under 2013.

Balansen i brottsofferslussarbetet, att skydda brottsoffret samt tillgodose den intagnes rätt till partsinsyn, är problematisk. Att etablera en kontakt med brottsoffret innebär i de allra flesta fall att öppna en ”ventil” för denne. I det aktuella fallet har kontakten med vårdnadshavaren fortsatt trots att brottsofferslussen upphörde, då BB övergick till att arbeta som klienthandläggare på den avdelning där AA var placerad i anstalten Saltvik. Det har varit komplicerat framför allt för brottsoffer och intagna med övergången utifrån de skilda rollerna då arbetet som brottsofferslusshandlägg-

gare skiljer sig från arbetet som klienthandläggare på så sätt att en klienthandläggare förutom handläggare är beslutsfattare.

Hur eftergiften av sekretess sett ut från tiden för anmälan och fram till dagens datum

Hur eftergiften av sekretessen har sett ut och hur den har dokumenterats har varierat sedan uppstarten av anstalten Saltviks sexualbrottsavdelning och brottsoffersluss. Från början fick den intagne muntlig information om brottsofferslussens arbete i samband med ansökan om t.ex. telefoni och besökstillstånd och ansågs väl införstådd med de kontakter som var nödvändiga för anstalten att ha för att kunna tillgodose kontakt. Det vill säga att de intagna visste hur utredningsförfarandet såg ut och kände till förutsättningarna för kontakt. En särskild blankett/äntresseanmälan användes (samma som användes i brottsofferslussar på andra anstalter och som inhämtats från anstalten Salberga). Efter att kritik riktats mot Kriminalvården om att dokumentationen om brottsofferslussens arbete varit otillräcklig, frångicks den modellen. För att tydliggöra och uppfylla kraven upprättades yttranden i KLAS där utredningsförfarandet inklusive de kontakter som skulle tas beskrevs. Yttrandet delgavs den intagne som undertecknade att eftergift av sekretessen medgavs eller inte, vilket även dokumenterades i daganteckningar.

I dag ger intagna skriftligt medgivande av eftergift av sekretessen för varje enskilt tillfälle vilket dokumenteras i daganteckningar. De intagna får också skriftlig information om Kriminalvårdens utredningsskyldighet och att beslut meddelas utifrån den utredning som företagits. Vidare får de information om att brottsoffers säkerhet och behov av trygghet samt barnets bästa beaktas i utredningen.

Det aktuella ärendet

Kontakten med målsägande tillika vårdnadshavare och med sonen har varit föremål för utredning genom brottsofferslussen med anledning av den dom som AA verkställer. AA fick vid ankomsten till Saltvik information om brottsofferslussen vilket finns dokumenterat den 9 juni 2011 i verkställighetsplanen (VSP:n). Den muntliga informationen bestod av en beskrivning av brottsofferslussens arbete och de kontakter som var nödvändiga för anstalten att ha för att kunna tillgodose utredningsarbetet. För AA:s fall var det fråga om kontakt med vårdnadshavaren och med socialtjänsten. AA samtyckte till eftergift av sekretessen på blankett/äntresseanmälan som användes i brottsofferslussens arbete vid tiden för anmälan. Hans sekretess-eftergift avsåg telefon- och besökstillstånd för sonen och lämnades för vårdnadshavare och för socialtjänsten. All kontakt som tagits har därefter kommunicerats muntligen i förväg med AA. Kontakt har inte tagits om och när AA motsatt sig det. De kontakter som har tagits har dokumenterats i daganteckningar och VSP.

I den utredning som brottsofferslussen gjorde beträffande AA framgick att socialtjänstens uppfattning var att samtalen skulle genomföras i närvaro av personal och att det i samtalen var viktigt att barnets bästa beaktades då vårdnadshavaren var målsägande och att barnet hade bevittnat våld i hemmet. Vårdnadshavaren uttryckte i utredningen att sonen inte mådde bra och att hon var orolig för hur samtalen ska påverka sonen, men samtyckte ändå till att samtalen skulle äga rum. Av beslut från den 17 juni 2011 i ärende avseende telefoni i form av veckosamtal till sonen framgår bland annat av yttrande från brottsofferslussen att dessa skulle ske i dialog med vårdnadshavare. Personal som närvarade under samtalen har lyft fram att samtalen inte alltid var av positiv karaktär och inte heller utifrån ett barns behov. Personalen har upplevt något av samtalen som olustigt. Samtalen har emellertid inte förts på ett sätt som medfört självklara skäl att avbryta samtalen och har alltså inte varit av den karaktären att de missköts. Anstalten har återkopplat till AA hur personalen upplevt samtalen. Bedömningen av om ett samtal är lämpligt eller inte utifrån barnets behov har varit svårt att göra då samtalen inte varit avlyssnade i den meningen att man överhörde båda parterna samtidigt. Personalen som närvarat vid samtalen har hört det som AA sagt till sin son, men inte hört vad sonen har sagt vilket medför svårigheter att bedöma hur sonen upplevt samtalen. Vidare har vårdnadshavaren bara hört det som sonen sagt till AA men inte det som AA sagt till sonen.

Vårdnadshavaren har vid upprepade tillfällen genom brottsofferslussen sagt att sonen inte mår bra efter samtalen med AA och det har också kommunicerats med AA. Anstalten har i kontakt med vårdnadshavaren informerat om att samtal beviljas utifrån barnets bästa och att samtycke till telefon- och eller besökstillstånd när som helst kan återtas av den som lämnat samtycket.

I det aktuella ärendet fanns det samtycke till och skäl att, utifrån barnets bästa, följa upp samtalen med vårdnadshavaren och AA. En sådan uppföljning med vårdnadshavaren genom brottsofferslussen var en förutsättning för kontakten. AA var införstådd med det och hade inte heller motsatt sig det. Samtalen följdes upp enligt den plan som fanns för AA i brottsofferslussarbetet vid tiden för anmälan. E-posten skickades eftersom vårdnadshavaren söktes per telefon ett antal tillfällen utan framgång. Då vårdnadshavaren var målsägande i aktuell dom och också hade kontakt med brottsofferslussen av den anledningen, var omtanke om henne också en viktig utgångspunkt. För sonens räkning var uppföljningen viktig utifrån huruvida vårdnadshavaren i sin särskilt utsatta ställning hade möjlighet att agera för barnets bästa utan att återta sitt samtycke till kontakt.

Då BB blev kallad som vittne i vårdnadstvisten till följd av den e-post som skickats till vårdnadshavaren, bedömde anstalten att det var tillräckligt att lämna ett skriftligt yttrande vilket skedde i samråd med advokat.

AA har hävdad att ett möte ägde rum mellan honom, klienthandläggare och kriminalvårdsinspektör och att anstalten ljuger om vad som sas vid mötet. Enligt uppgift från anstalten har något sådant möte aldrig ägt rum.

Bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att AA har samtyckt till att kontakt tas med vårdnadshavare och socialtjänst i ärenden om telefon och besök avseende sonen och att samtycket fortlöpande förnyats. Det framgår också att AA varit införstådd med förutsättningarna för kontakten med sonen och att en återkoppling av utfallet av samtalen skulle ske till vårdnadshavaren. Vidare framgår att anstalten tillbakavisar att ett sådant möte som AA hävdar skulle ha ägt rum och att personalen i ett sådant möte skulle ha ljugit för AA.

När det gäller medverkan vid tingsrättsförhandlingen har anstalten beslutat att det får räcka med ett skriftligt yttrande om samtalen.

Anmälan remitterades därefter till Kriminalvården, huvudkontoret, för yttrande. Av yttrandet önskade JO huvudkontorets syn på de sekretessfrågor som berördes i region Nords yttrande. I ett kompletterande yttrande anförde huvudkontoret, genom chefsjuristen EE, följande.

Med anledning av att JO begärt kompletterande uppgifter i ovanstående ärende gör Kriminalvårdens huvudkontor följande tillägg till tidigare yttrande av Kriminalvården region Nord den 1 oktober 2013. Vad gäller de i ärendet aktuella sakförhållandena hänvisas till vad som tidigare anförts.

Aktuella författningsbestämmelser

Av 7 kap. 1 § fängelselagen (2010:610, FäL) framgår att en intagen får stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation i den utsträckning det lämpligen kan ske. Sådan kommunikation får dock vägras om den 1. kan äventyra säkerheten på ett sätt som inte kan avhjälpas genom avlyssning enligt 5 §, 2. kan motverka den intagnes anpassning i samhället, eller 3. på annat sätt kan vara till skada för den intagne eller någon annan. – Enligt 7 kap. 4 § FäL gäller motsvarande bestämmelser för besök.

Av 7 kap. 25 § FARK Fängelse [*Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2011:1) om fängelse, JO:s anmärkning*] framgår att vid prövningen av om besök eller elektronisk kommunikation kan medföra skada för annan ska särskilt be-

aktas om den som kontakten ska äga rum med är brottsoffer till den intagne eller annars har en sådan relation till den intagne att en kontakt skulle medföra skada för den personen eller för ett brottsoffer.

Av 7 kap. 26 § FARK Fängelse framgår bl.a. att den som en intagen vill ta emot besök av eller kommunicera elektroniskt med ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att kontakten ska äga rum. Den intagne ansvarar för att samtycke inhämtas på en blankett som fastställs av Kriminalvården. Det gäller dock inte om den som kontakten ska äga rum med är brottsoffer till den intagne och Kriminalvården inhämtar samtycke, eller om det finns särskilda skäl.

Av allmänna råd till 7 kap. 26 § FARK Fängelse framgår att om den som kontakten ska äga rum med är ett barn ankommer det enligt reglerna i föräldrabalken på den eller de som är vårdnadshavare att ta ställning till om samtycke till kontakten ska lämnas.

Enligt 35 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) gäller sekretess inom kriminalvården för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Av 12 kap. 2 § OSL framgår att en enskild helt eller delvis kan häva sekretess som gäller till skydd för honom eller henne, om inte annat anges i denna lag.

Kriminalvårdens bedömning

Kriminalvården har i tidigare JO-ärende redogjort för Kriminalvårdens arbete med s.k. brottsoffersluss och rutinerna på anstalten Saltvik för ansökningar om besöks- och telefontillstånd inom ramen för detta arbete (se JO:s beslut den 14 maj 2012, dnr 5271-2011). I aktuellt ärende har Kriminalvården region Nord i yttrande den 1 oktober 2013 beskrivit hur anstalten informerat de intagna om arbetet med brottsoffersluss och vilka kontakter med utomstående som kan behöva tas i samband med besöks- och telefontillstånd. Det har också beskrivits vilka rutiner anstalten haft för att inhämta samtycke från den intagne för att sådana kontakter ska kunna tas.

Av yttrandet den 1 oktober 2013 framgår att AA vid ankomsten till anstalten Saltvik muntligen informerades om arbetet med brottsoffersluss och att han i särskild blankett/intresseanmälan för telefon- och besöksstillstånd medgett brytande av sekretess i förhållande till sonens vårdnadshavare och socialtjänsten. Vidare framgår att anstalten i förväg informerat AA om alla kontakter som tagits och att han var införstådd med att uppföljning med vårdnadshavaren skulle göras med jämna mellanrum avseende hur samtalen med sonen fortlöpte.

När det gäller samtycke att bryta sekretess kan följande framhållas. Det är viktigt att ett samtycke inte är alltför generellt hållet och det bör utformas så att det endast avser undantag för sekretess vid ett särskilt tillfälle eller i förhållande till en viss person. Kriminalvården kan konstatera att de rutiner för inhämtande av samtycke som tillämpades på anstalten Saltvik vid tiden för anmälan var något otydliga när det gäller samtyckets omfattning och vilken information som kunde lämnas till utomstående. Av Kriminalvårdens yttrande den 1 oktober 2013 framgår att anstalten Saltvik har ändrat sina rutiner och att intagna numera ger ett skriftligt medgivande att bryta sekretessen inför varje enskild kontakt.

Vid prövning av intagnas ansökningar om besöks- eller telefontillstånd har Kriminalvården en skyldighet att ta ställning till bl.a. om besöket eller kommunikationen kan vara till skada för den intagne eller någon annan. För att kunna ta ställning till om ett besöks- eller telefontillstånd kan vara till skada för den som den intagne önskar ha kontakt med finns det ofta skäl att ta kontakt med den person kontakten avser och, när det gäller underåriga, vårdnadshavaren. Som framgår ovan var AA införstådd med att sådana kontakter skulle komma att tas, såväl i samband med tillståndsprövning som vid uppföljning av beviljat tillstånd. Kriminalvården har mot denna bakgrund inte några invändningar mot att anstalten Saltvik i aktuellt ärende

tagit kontakt med vårdnadshavaren för att följa upp och efterfråga hur telefonsamtalen fungerat.

Av utredningen framgår att det i ärendet aktuella e-postmeddelandet emellertid inte bara innehåller en förfrågan om hur vårdnadshavaren upplever hur samtalen fungerar, utan även en beskrivning av hur anstaltspersonal uppfattat AA:s uppträdande i samband härmed. Lämpligheten i detta kan enligt Kriminalvårdens mening ifrågasättas. Även om det finns ett medgivande att bryta sekretess bör personal iakttäta stor aktsamhet med hur man uttrycker sig till utomstående i fråga om den intagnes personliga förhållanden och vara noga med att inte mer information än nödvändigt lämnas ut. I aktuellt fall blev meddelandet också använt som skriftlig bevisning i en familjerättslig tvist vilket, även om detta naturligtvis inte kunde förutses, ytterligare understryker behovet av försiktighet.

AA kommenterade remissvaren.

Bedömning

Bakgrund

Anmälan avser det arbete som utförts vid den brottsofferslussverksamhet som tidigare bedrevs i anstalten Saltvik. Verksamheten – i den form som den bedrevs vid den i för ärendet aktuella tidpunkten – har upphört, men kontakter tas fortfarande med anhöriga i samband med tillståndsprövningar. Brottsofferslussverksamheter bedrivs fortfarande vid andra kriminalvårdsanstalter. BB var tidigare brottsofferslusshandläggare i anstalten Saltvik, och det var i denna egenskap som hon kontaktade AA:s f.d. hustru. Den 27 oktober 2011 skickade BB ett e-postmeddelande med följande innehåll.

Hej!

Jag får signaler från personal att samtalen som din son har med sin far ibland inte sänder ut positiva signaler.

Det kan bl.a. handla om att han försöker påverka sonen och säger saker som personalen upplever olustigt.

Vill med den anledning höra med dig hur du tycker att det fungerar och vad er son säger själv.

Samtalen ska skötas utifrån barnets bästa och med respekt för barnet, där är utgångspunkten.

E-postmeddelandet aktualiserar framför allt två frågor: *dels* vilka åtgärder en anstalt bör kunna vidta inom ramen för en brottsoffersluss eller vid en tillståndsprövning, *dels* om det begicks något fel när anstalten Saltvik kontaktade AA:s f.d. hustru. Jag har för avsikt att först beröra den generella frågan om Kriminalvårdens brottsofferslussar och därefter återkomma till anstalten Saltviks agerande.

En anstalts åtgärder inom ramen för en brottsoffersluss m.m.

Kriminalvårdens brottsofferslussar har tidigare varit aktuella i ärenden hos JO. I JO 2012/13 s. 208 redogjorde Kriminalvården för det arbete som bedrivs i slussarna. Av beskrivningen framgår det att brottsofferslussarnas arbete aktualiseras framför allt i fråga om intagna som är dömda för sexual- eller våldsbrottslighet i nära relationer. Slussarnas arbete syftar till att utreda om kontakten med en intagen sker frivilligt och vilka kontrollåtgärder som ska vidtas i samband med besök eller telefonsamtal. Enligt Kriminalvårdens beskrivning kontakter i regel en kriminalvårds-

tjänsteman den person som en intagen vill ha kontakt med och samtalar med honom eller henne, företrädevis per telefon. Syftet med verksamheten är alltså att utreda förutsättningarna för en ansökan om telefon- eller besökstillstånd innan anstalten fattar beslut i saken. Av Kriminalvårdens beskrivning framgår inte att det även ingår i brottsofferslussarnas verksamhet att kontakta anhöriga och på det sättet försöka följa upp resultatet av de tillstånd som beviljats.

I fråga om de kontakter som sker inom ramen för brottsofferslussarna uttalade JO följande i beslutet.

Att kriminalvårdstjänstemän tar kontakt med de personer som de intagna önskar besöks- eller telefontillstånd till upplevs av många intagna som ett stort intrång i den personliga integriteten. Av denna anledning är det av stor vikt att kriminalvårdspersonalen vid dessa kontakter visar hänsyn och noga överväger hur de uttrycker sig. Det får naturligtvis aldrig förekomma att kriminalvårdspersonal utan den intagnes medgivande röjer sekretessbelagda uppgifter om honom. Det är inte heller lämpligt att kriminalvårdspersonal diskuterar innehållet i det material som anstalten använder som beslutsunderlag, t.ex. domar och riskbedömningar, med den tilltänkta besökaren.

Vidare är Kriminalvårdens uppdrag av betydelse för vilka kontakter som myndigheten bör eller kan ta inom ramen för en brottsoffersluss. I JO 2012/13 s. 194 uttalades följande.

Kriminalvårdens personal måste vara uppmärksam på gränsen mellan Kriminalvårdens och socialtjänstens uppdrag. I Kriminalvårdens uppdrag ligger inte att se till att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Detta hör till socialnämndens uppgifter (5 kap. 11 § socialtjänstlagen). Kriminalvårdens kontakt med den intagnes närstående måste inriktas på att inhämta uppgifter som behövs som underlag vid bedömningen av om det finns risk för skada för den närstående genom beslut som Kriminalvården fattar.

Det är viktigt att Kriminalvården har en klar uppfattning om vilket syfte som brottsofferslussverksamheten eller tillståndsprövningen har och därmed om vilka åtgärder som kan vidtas. I det här sammanhanget vill jag påminna om att det ingår i Kriminalvårdens verksamhet att se till att de telefonkontakter som en intagen vill ha eller har med en annan person *inte* äventyrar säkerheten, motverkar den intagens anpassning i samhället eller på annat sätt kan vara till skada för den intagne eller någon annan.¹ Kriminalvården har rätt att avlyssna samtal mellan en intagen och en annan person av säkerhetsskäl.²

Det faller sig därmed naturligt att en anstalt inför prövningen av en ansökan om exempelvis telefontillstånd kontaktar en anhörig och begär in de uppgifter som behövs för att kunna göra en korrekt riskbedömning. När sådana uppgifter har be-

---

¹ Se 7 kap. 4 § fängelselagen.

² Se 7 kap. 5 § fängelselagen.

gärts in är det upp till anstalten att pröva om ansökan om telefontillstånd till en närstående kan bifallas.

Frågan är hur Kriminalvården ska agera när det efter att ett telefontillstånd har beviljats framkommer uppgifter som gör att det går att ifrågasätta riskbedömningen och därmed lämpligheten i en fortsatt telefonkontakt. Enligt min mening kan Kriminalvården i en sådan situation – om det rör sig om en minderårig person – vidta två olika åtgärder. Anstalten kan *dels* återkalla telefontillståndet³, *dels* göra en orosanmälan till socialnämnden⁴. I sammanhanget vill jag understryka att en anmälan till socialnämnden inte förutsätter att det ska vara klarlagt att nämnden behöver ingripa. Även förhållanden som är svårbedömda eller obestyrkta ska alltså anmälas, om de *tyder* på att ett barn kan vara i behov av stöd eller hjälp från socialnämndens sida. Det är nämndens ansvar att undersöka vilken grund som kan finnas för uppgiften och utreda ett eventuellt behov av åtgärder.⁵

Mot den bakgrunden anser jag att Kriminalvården bör avhålla sig från att på nytt kontakta den anhöriga när det uppkommer frågor om lämpligheten av ett meddelat besöks- eller telefontillstånd. Genom en sådan uppföljande åtgärd riskerar nämligen anstalten att överträda gränsen för Kriminalvårdens uppdrag. I Kriminalvårdens uppdrag ingår det varken att utreda eventuella misstänkta missförhållanden i fråga om barn eller att ge brottsoffer stöd och hjälp. Om en anstalt trots allt genomför den typen av uppföljande kontroller, måste det ske på ett opartiskt sätt.

Anstalten Saltviks kontakt med AA:s f.d. hustru

Utredningen visar att anstalten Saltvik tog kontakt med AA:s f.d. hustru för att utreda hennes syn på hur de samtal som AA genomfört med sonen hade fungerat. Kriminalvården har tillbakavisat AA:s påstående om att kontakten ägde rum utan hans vetskap. Enligt anstalten hade AA samtyckt till att sekretessen eftergavs och därtill informerats muntligen om att kontakten skulle ske. Med hänsyn till dessa uppgifter saknas det skäl för mig att kommentera AA:s klagomål i denna del.

I det e-postmeddelande som BB skickade till AA:s f.d. hustru gav BB uttryck för sina egna värderingar av hur samtalen hade fungerat. Som jag nämnt tidigare måste en sådan kontakt – om den över huvud taget ska ske – ske på ett opartiskt sätt. Att en tjänsteman uttrycker sig på ett sätt som ger intryck av att han eller hon redan har bildat sig en uppfattning är inte acceptabelt. Händelsen gör det tydligt att Kriminalvården i sådana här situationer bör begränsa sina åtgärder till att återkalla telefontillståndet och göra en orosanmälan till socialtjänsten. Anstalten förtjänar kritik för det inträffade.

---

³ Se JO 1996/97 s. 114.

⁴ Se 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453).

⁵ Se NJA II 1990 s. 154.

Mot bakgrund av vad som har framkommit i remissvaret saknar jag skäl att kommentera AA:s övriga klagomål mot anstalten. Jag konstaterar endast att utredningen inte ger skäl till kritik eller någon annan åtgärd.

Ärendet avslutas.